

Сызната
2 халчы

Народнай депутаттар оройуоннаабы Советтарын ахсыс сессията

МАТЕРИАЛЬНАЙ РЕСУРСАЛАРЫ КЭМЧИЛИЭХХЭ, ТАБЫГАСТААХТЫН ТУАНЫАХХА

«Сессияда «Сырьевой, оттук энергетическэй уонна да атын материалнай ресурсалары кэмчилээһингэ уонна табыгастаахтык туһаныаҕа үлэни күүһүрдэр туһунан» ССКП КК уонна ССРС Министрдарын Советын 1981 снл. от мыйнаабы уурааһын олоххо киллэрэр дьаһаллар тустарынан боппуруска оройуоннаабы плановай комиссия председатели депутат И. Г. Кириллин дакылаатын сунууһун кэспэтингэ 5 киһи кытынна.

Эрилик Эристин аатынан совхоз директора депутат С. И. Сергеев бу уураах совхоз багыттарыгар кэспэтик дүүллэһилбигин уонна кэмчилээһин режимин халбана суох тутуһууга анааллаах дьаһаллар бэлэтэни олоххо киллэриллэн эрэллэрин, совхоз хаһаайыстыбаннай сылы нөһүстө суох тутуһууга сорукуттан үлэллэрин иһитиннэрдэ.

— Билиэхэ билгик даҕаны советуонна дьэсепининнэтэ мөлтөх. — диэтэ салгыи киһи.

— Советуонна суох эиртэн үүнэрбит хортуппуйбутун райпотребобщество бириэмэтигэр кыайан тутуһа элбэх сүтүк, нөһүстө, даҕаны тахсар куттала үөскээтэ. Оройуон киһигэр ошончоруннэ тутууга уһун кэмгэ кыаллыбатаҕын киһи бэркиттир эрэ. Этүүт комбинатын салалтата быйыл совхозтаргаан үтүтүтүтүгэ эппэтэ суохтук сыһыаннаһан общественнай хаһаайыстыбаларга элбэх хоромиуну оҥордо. Ити киһи райсовет исполкома советуох мыйытыны оҥоруохтаах.

Оройуон киһи балыһыатын дьэсептэ даҕа эргэрдэ. Ол үрдүнэн маһна капиталнай өрөмүөн сыл ахсын кыайан мыйытылат, тутуу матырыйааллара көстүбөттөр, тийбэттэр. Быйыл амбулатория өрөмүөнэ советуох хаачыстыбата суох мыйытыла. Балыһа салалтата бу боппурускага куруутун көмөгө наадыйар. Ыалдьааччылар иһэр уу тизилбэккэ, ардыгар эт бородуукталарынан хааччылыбыкка эрбидэһэллэр. Маһнаха туһааннаах хаһаайыстыбаннай тэрилтэлэр бопомолорун ситэ уурбаттар. Итилар тустарынан сессияга балыһа мыйаабынай бухгалтер М. Е. Макарова эттэ.

— ССКП КК уонна ССРС Министрдарын Советын материалнай ресурсалары кэмчилээһин уонна табыгастаахтык туһаныаҕа туһунан уураахтара багыттарыгар сыһыаннаах, — диэтэ сибээс үлэни начальнига С. И. Дьячковскай. — Бу этүүтүн оройуонна, ол иһигэр маһ салайар коллективтар эмизитэһэ-быһаһа элбэх. Электроэнергияны бийиги күннэтэ кичэйэн контуруоллаан ороскуотуубут дьэсептэри аһах суох.

Араатар иһигэн салгыи оройуон иһигин уулуусалары курутууга, тупсаран оҥорууга өр кэмгэ септөөх дьаһалы ылбатаҕын иһиги сельсовет исполкомун, трактордар өрөмүөнүн хаачыстыбатыгар бопомолу уурбаттарын иһиги «Сельхозтехника» холбоһук салайааччыларын критикалаата.

«Якутэнергобист» участватын начальнига И. Н. Коржанин электроэнергияны туһаныаҕа оройуонга септөөх бэрээдэк олохтоно иһигин бэлэтээн эттэ. Үгүс хаһаайыстыбаннай тэрилтэлэр, ордуу «Якутсельстрой» мехучасткага, народнай сууу, сельсовет исполкома, культура үчүөк денелара электроэнергия ороскуотун, лизингин тутуспаттар, элбэх аһары ороскуоттааһыны таһаараллар. Оттон лесопункт, суолу оҥорор уонна өрөмүөнүүр участвак курдук сорох тэрилтэлэр, сепчиктар көрдөүлэрин биэрбэккэ, электроэнергия ороскуотун лаампа ахсаанынан толүү олоһоллор.

Совхозтарга инженер-электриктэр иделэринэн туһаныллыбаттар, атын специалисттар үлэлэрин күннэтэ контуруоллаабаттар. Биир үксүн ол да иһиги бийиги хаһаайыстыбаларбыгар электроэнергияны туһаныаҕа, ороскуоттааһыныга септөөх бэрээдэк уонна контуруол олохтоно иһиги. Ити итэбастар булгуччу туоратыллыах тустуохтаахтар.

Дүүллэһиллэр боппуруска сессияда ССКП райкомун секретара депутат Е. М. Макарова тил эттэ.

Райсовет сессията бу боппуруска туһааннаах быһаарыны ытыһа уонна аналлаах дьаһаллар былааннарын бигэрлэттэ.

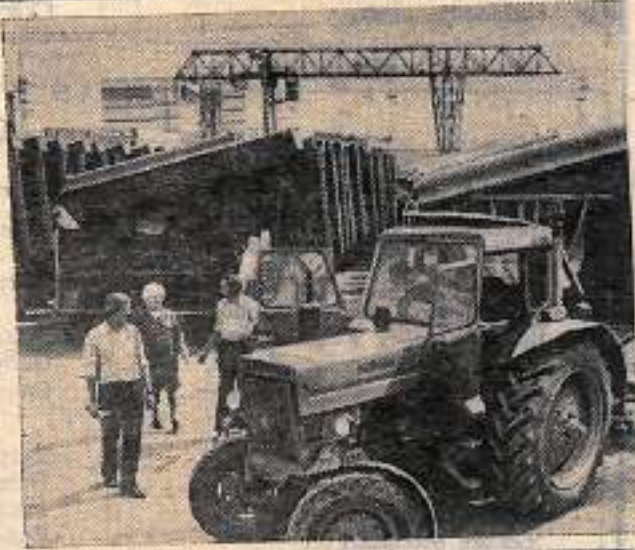
Атын үлэсэ барбытынан сессия В. Е. Попову народнай контуруол оройуоннаабы комитетин чилиэнин эбээһинэһиттэн босхолоото. Комитет чилиэнин ИВСЛКС райкомун иһиге секретара Н. Н. Хомянов бигэрлэтиннэ.

Сарыи — Массыианы оҥороччу күнэ

СВЕРДЛОВСКАЯ: К. Е. Ворошилов аатынан «Уральский турбомоторный завод» производственной холбоһукка септэтир комбайнныгы поточнай оҥорон таһаарып баһылланна. Маһна үлэлэр уонна механизмнар Челябинскай уонна Пермскай уобаластар предприятеларыттан кэлэллэр.

С. И. Мокки: атаарар «Сана Олох».

А. Грехов фотота. ССТА фотохрониката.

Народнай контуруол комитетыгар
Үлэ дьонно кыһамныыга наадыйаллар

Сир ахсын буоларын курдук, Субуруускай аатынан совхозка эмиза производство быһаарылыах салаагыгар — сүөһү иһитингэр сүрүннээн дьахталлар үлэниллэр. Ити орто оскуоланы саяардыытаагыта бүтөрбит эдэркээн кыргыттар уонна үгүс түбүктээх ийэлэр үлэлиир, олоһор усулуобуйаларын тупсарыаҕа, минилэр доруобуйаларын херыстабылыгар кыһамны тоһе уурулларый?

Бу боппуруска эппиттиллэригэр совхоз салайааччылары септөөх бийи — кенниги сылларга капиталнай тутуу балааччытыллыбытын бэлэтииллэр. Ол курдук, иһэр дьэх уонна Лангыны салгыытарга титиниктэр, Мырылаага санга хотон, Сутулааһа телатини тутуунулар. Иһэрдээххэ ыһаҕа киирбиттэрэ. Сүөһүтүтэр Лангыны уонна Хөгас Эбэ сайылык дьэсептэригэр, Мырылаага уонна Иһэрдээххэ уопсайдар-квартиралаах малаага көһөн кииринни малаагынаагылар. Мырылаага сельскай Культура дьэсептэ уонна детсад. Хатылыга баанньык үлэсэ киллэрин.

Ити барыта үчүгэй. Ол тыһан баран, биллэрин курдук, партия уонна правительство күннэтэ кыһамныларынан быһаарылыахтык ытыллар капиталнай тутуу үлэлэригэр улаһи уонна олорор усулуобуйаларын тупсарыаҕа септөөх суол буолбатах. Ол бэрт үгүс-тутулукутаах. Оттон народнай контуруол оройуоннаабы комитетта ыһаҕыт бэрэбиэрнэтэ бу советуох дьэсептэ «үгүстэргэ» бопомто ырааһынан септөөх суох уурулларын көрдөрдө.

Чуолаан, фермаларга иһиги ырахан үлэлэрин септөөх боппурустарынан анаан-мнээн утумулаахтык дьарытамматтар. Сорох фермалар ыһаҕа механической ыһаҕа киирбиттэрин аахсыбатаахха, механизацияны киллэрингэ ханык да үлэ ытыллыбаҕа да. Биир үксүн онон турар. Биир хотонор олус даҕаны хотонор тутуллаллар, киллээхтик тутуллаллар, кыһыны быһа салгыла-тыллыбаттар. Сүөһүтүтэр сууналларыгар сылаас уу бэрэлибэт, русомойниктар даҕаны көстүбэттэр. Эгэ дүһ дьэсептэригэр дуот суох. Үлэ

быһытыр сыһыанар хос-тору тэрийинни маһна септөөхтөөһүн курдук сыһыыллар. Үлэллэр эмиза-таа иһиги аһылык тэрийлибэт. Сыл ахсын хотонор хойутаан, аатыгар эрэ сабыта быраһан өрөмүөннэллэр. Ол иһиги тыһылылар, септөөхтөр, сааһын муосталара аал-ууга усталаар.

Үрдүлэригэр, эркини-ринэн үргүз турар, септөөх хотоннорго ырахан үлэни ытыары эт иһиги-нэн алаһына. Дьэсептэ уонна хотон иһиги ардыгар, тейичи сиргэ, сотору-сотору тиэстии. Ити барыта содула суох буолуон сатамат. 1980 сылга совхоз хас сүүстүү үлэ-тинин баһыгар тыһы-йан ыһаҕы 13,9 түбү-тэтэ бэлэтэһинтэ, ыһа-рылартан уопсайынан 1540 үлэ күнэ сүтэри-либэтэ. Ити оройуон атын совхозтарыгар тэг-кэстээххэ иһиги тегүл кэ-ригинэн элбэх.

Ол — биир этүүнэ. Атын этүүнэ, производ-ство сүрүн салаагыгар үлэниг иһиги тийбэт бу-лууга, үлэнигтэр бара-кэ-лэ туруулары үлэлиир, олорор усулуобуйага аа-хыбаттыы сыһыаннаһы-нан эмиза быһаарыллар.

Совхоз парткома, дьэ-рицията, профсоюз ра-бочнома бу боппуруоһу септөөх үөртээх, үлэ-тигэр олорор уонна үлэ-тигэр усулуобуйаларын тупсарар утумулаахтык бэлэтээн олоххо киллэринни хаа-чылыах тустаахтар.

ҮҮТ ТОҔО НОЧООТУ БИЭРЭРИЙ
Специалист Ырыһыыта

Оройуон үтүтү госу-дарства туттарыы арыс-иһаабы былаанын 109,7 булгэ эппиттир үтүтү-тар аналлаах боптар үчүгэй. Ол эрээри пяти-летка сүрүн көрдөбүлү-гэр — бородууксууа хаа-чыстыбатыгар улахан хаалылаахтык. Респуб-лика ити бириэмэс госу-дарство бастагы суор-тааһынан үтүт 46,7 быры-һанын туттарда, оттон бийиги совхозтарбыт — 18,4 эрэ бырыһанын. Ити көрдөрүү Субуруус-кай аагынан совхозка баара-суога 9. Наря Маркс аатынан совхозка 13,5 бырыһаанга тэг-нэстэ.

Государство үтүтү иһ-кис суортааһын бастагы суортааһынааһар, суорда суоһун иһик суортааһы-нааһар тоннаһын 33-түү солкуобайынан чепчэ-нин атыллылар. Онон үк-сүн иһик суортааһына, өссө 155 тоннаһын суорда суоһунан туттараннар сов-хозтар 651 тн. солкуо-байы сүтэрдилэр. Өссө 32,4 тонна (15,4 тн. солкуобайдаах) үтүтү кир-дэһини уонна аһыбы-тынан заводтар туппакка тегүүнэрдилэр. Ити рес-публика үрдүнэн тегүү-нэриллибит үтүт 45,2 бы-рыһана буолар. Оттон малтым биир тэг айыл-ба-климат усулуобуйа-лаах оройуоннаабытын ыһаҕа көрдөххө, алексе-евскайдар 11 тонна, амма-лар 8,9 тонна, уус-алдан-нар 4 эрэ центнер үтүтү тегүүнэрдилэр. Онон үтү-тэн Карл Маркс аатынан совхоза 254,2, субуруус-кайдар 103, эриликтер 203,8 уонна «Чурапчы-лар» 105,4 солкуобайы ситэ ылбатылар.

Итиһиги улахан нөһүстө тахсар бириччиилэрин бери күннэтэ көрө-сэл-дабыт. Сайылыктарга мууһу угууга совхозтар салалталара, туһааннаах специалистара аһаҕа эппиттэ суох сыһыаннаһа-лар. Уонна сайытгы ку-лааска сойутулуубаах үтүт аһыһына, Оттон

кыһыгы хотоннорго са-дартнай өтүүнэ көрдө-бүлгэ эппиттир үтүт ту-тар аналлаах боптар суохтар.

Ити биир. Иһигинэн, совхозтар салайааччылары хас биирдик маһыһыт ыраас үтүт иһиги эппити-нэһин үлэстэр усулуобу-йалары тэрийингэ суолта биэрбөтүн сыһыаннаһа-лар. Учугуттаттар сотору-сотору уларыһа-талары-түрэллэр. Бастаһааннай үлэллэр да буоллахтары-на лабораторията, бэлэ дьэсептэ «Рекорд» курдук боростуой аппарата суох ханык маһыһыт хай-дах хаачыстыбалаах, тө-һү ыраас үтүтү ыһырын хантан билиэхтэригэр?

«Рекорд» оройуон үрдү-кэ «Чурапчы» совхоз Ойбон Кулээһи ферма-тыгар эрэ, зоотехник Г. В. Софронова кыһа-ҕыһынан, үлэлиир.

Ферматаагы лаборато-риялары тэрийбэттэрэ совхозтарга өссө иһикс табыгаһа суох оруттаах-үтүт хаачыстыбатын багы-сүрүн көрдөбүлүгэр — сыаһын, ырааһын, аһы-һыһын — чуолкайдык көрдөрөр 113 №-дээх арыһаһылар наклады до-кумуну оҥорор, онон үтүт дьэсептээх хаачысты-батын быһааран аахсар кыһаҕан маталлар. Били-гин оройуонга үтүт хаа-чыстыбатын аахсыһы-нарбат быһаарааччылары-нан, совхозтар госу-дарство матары үүһүн ах-сааннарын сүрүннэһиччи-ринэн аһаҕа аһаҕа сыахтары маастарда уонна лабораннара бу-дуйаларын иһиги мэлдэ-һиһ.

Тиһаһар, бэрэбиэркэ-лэр көрдөрүлөрүнэн, арыһы сыахтара санатар-най туруктарынан даҕа-ны, материалнай хаа-чылыһыларынан даҕаны көрдөбүлгэ ырааһынан эппиттээбэттэр. Холбоһу-т, Чалардааһы, Хадаарда-һы, Дирингэһи, Соло-вьевтааһы арыһы сыах-та-рыгар, киһи арыһы заво-

дугар дьыл баччытыгар дьэсептэ бэл олохторо даҕа-ны өрөмүөннээн иһиктэр.

Совхозтарга балаһаан-һа иһигинэн да иһиги септөөх хаачыстыбалаах үтүт туттарааччылар бааллар дьэххэ эмиза сеп. Карл Маркс аатынан сов-хоз Мугудайдааһы уонна «Чурапчы» совхоз Арыһ-лаахтааһы отделениелара, кырдык, балаһа үчүгэй көрдөрүүлээхтэр. Ити бийиги этиһитин утарбат-бу отделениелэр сала-йааччылары үтүт хаа-чыстыбатын иһиги охсуһууга үлэнигтэр бопомолорун сатаан үнүрү тартылар, ону күннэтэ модуйал-лар, утумунаах тэрийэр үлэни ытыллар. Ол эрээри үөһэ ахтыллыбыт итэһэстэри туоратын ки-һилэргэ наадалаах.

Итэһэстэри судургутун туоратар суоллар баал-лар. Бастаһан турар, сов-хозтар бөдөн, маһыһы фермаларыгар лаборато-риялары тэрийтэлииргэ оборудованналары респуб-ликааагы «Зоветскай» сакаастаахтарын, олоһор лабораннары ба-ламкиттэхтэрин наада. Иһигинэн, үтүт сойутар установналары булуһу-ха. Үсүһүнэн, бары сов-хозтарга хаачыстыба со-веттарын үлэлэрин сеп-түүхтээххит иһигинэ дьа-һаллар былааннарын оҥостон, ону олоххо кил-лэрингэ утумунаахтык үлэ-лиэхтээххит. Кылааһына, йа — хаачыстыба иһиги ох-суһууну, аһаҕа хаһаа-һыстыбаннай салайааччы, туһааннаах специалис-тэ эрэ буолбакка, хас бийр-ди маһыһыт, учугу-чут, лаборант, үтүт та-һар механизатор итэ-һэрин дьаһалатын быһыты-нан ыһыһыларыгар уон-на онно дьуоралахтык үлэлиһитиннэригэр.

Е. БОРИСОВА, тма хаһаайыстыбатын бородуукталарын советуоннааһыныга уонна хаачыстыбатыгар госу-дарственинай инспектор.

